

Л. В. Товкун, канд. екон. наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Перед науково-освітньою галуззю України постають нові завдання, пов'язані з приєднанням України до Болонського процесу. Освіта перетворюється на пріоритетну умову національного розвитку. Одним з основних завдань Болонського процесу є реорганізація освітніх систем Європейських країн, підвищення конкурентоспроможності європейської освіти в світових масштабах, посилення її впливу на суспільні перетворення. На всіх етапах Болонського процесу було проголошено, що цей процес добровільний, полісуб'єктний, такий, що ґрунтується на цінностях європейської освіти і культури, не невілює національні особливості освітніх систем різних країн Європи; багатоваріантний, гнучкий, відкритий та поступовий. Однак не слід ідеалізувати Болонський процес. Як приєднання до цього процесу, так і неприєднання мають свої переваги та ризики.

До переваг можна віднести посилення міжнародної конкурентоздатності як національної, так і Європейської систем вищої освіти, підвищення їхньої престижності у світі; формування і зміцнення інтелектуального, культурного, соціального і науково-

технічного потенціалу України як складової частини Європи та ін.

Щодо ризиків, то тут головна небезпека криється у механічному переносі принципів Болонського процесу та руйнуванні традицій, напрацювань, що мають місце у вищій школі України. Упроваджуючи прогресивні світові технології у сфері освіти, насамперед, треба діяти так, щоб виграла економіка України, не була втрачена якість освіти. Загальновизнаним фактом є те, що вітчизняна освіта завжди характеризувалась фундаментальною глибиною знань, на відміну від більш вузькоспеціалізованого профілювання освіти на Заході. Ці традиції української освіти здебільшого відповідають новій для європейських університетів тенденції до багатодисциплінарного навчання, визначеній у рамках Болонського процесу реформування.

Багато питань виникає при використанні у вищій школі кредитно-модульної системи оцінювання знань. Передусім постає питання уніфікації змісту навчальних планів та програм, підручників. Змінюється структура навчального процесу. Зменшується аудиторне навчання і збільшується самостійна робота студентів.

Оцінка стану і перспектив розвитку української освіти показала, що значної уваги потребує підняття її якості, рівня науково-дослідницької діяльності ВНЗ. Доведено практикою, що лише тісна взаємодія освіти з наукою є запорукою високої якості освіти. Це зазначається у Болонській декларації щодо інтеграції

вищої освіти. На даний час українська наука, зокрема ВНЗ, знаходиться на рівні, який не відповідає потребам сучасної якісної освіти. Однією з причин цього є низьке фінансування. Наукова галузь в Україні потребує реформування не окремих її ланок, а всієї науки взагалі.

Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях має бути спрямована на її розвиток і набуття якісних ознак. Орієнтація на Болонський процес не повинна призводити до невиправданої перебудови тих традицій вищої освіти, які є національним надбанням української вищої школи.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

**Тези доповідей та повідомлень учасників
III конференції школи педагогічної майстерності Національної
юридичної академії України
імені Ярослава Мудрого**

**ХАРКІВ
2009**